

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ»

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τίτλος μαθήματος	Βουλγαρική λογοτεχνία και πολιτισμική κριτική	
Εξάμηνο	Β΄ και Γ΄	Ελεύθερη Επιλογή

Υπεύθυνος μαθήματος	Στεφανία Φιλίποβα-Μερτζιμέκη , ΕΕΠ Βουλγαρικής γλώσσας
Γραφείο προσωπικού	Κτίριο ΚΖ2, γραφείο 211

Τηλέφωνο	2310 891 469
e-mail	sfm@uom.gr
Ώρες γραφείου	Δευτέρα 15:00-17:00, Πέμπτη 15:00-17:00

Περιγραφή μαθήματος
Το μάθημα στοχεύει στην παρουσίαση αντιπροσωπευτικών έργων της βουλγαρικής λογοτεχνίας στη διάρκεια του 19ου και του 20ου αιώνα (λογοτεχνικά ρεύματα, έργα και συγγραφείς) μέσα από τη μελέτη και την ανάλυση λογοτεχνικών κειμένων. Ως κριτήριο μελέτης ορίζεται ο «πολιτισμός» έτσι όπως συνπροσδιορίζεται μέσα από τα στοιχεία της ιστορίας, της ψυχολογίας, της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας, της εθνολογίας, κ.ά. Αναλύεται η κατασκευή της πολιτισμικής ταυτότητας των Βουλγάρων μέσα από τις πολλαπλές ερμηνευτικές της λογοτεχνίας. Θεματικές ενότητες, όπως τα «στερεότυπα της συλλογικής ιστορικής μνήμης», η «εθνική περηφάνια» και ο «πατριωτισμός», η «μνήμη των γεύσεων» και η «γεωγραφία της ετερότητας» επιλέγονται προκειμένου να διερευνηθούν οι σημασίες της διασύνδεσης λογοτεχνίας και κοινωνίας.   Για τη σημασία της αποσπασματικής αλλά κριτικής αποτίμησης του εγχειρήματος στο διδακτικό υλικό περιλαμβάνονται αντιπροσωπευτικά λογοτεχνικά κείμενα τα οποία έχουν μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα, κείμενα λαϊκής μυθοπλασίας και κινηματογραφικά σενάρια, καθώς και κείμενα συγγραφέων που είχαν τεθεί στο περιθώριο της λογοτεχνικής κριτικής (βλ. αντιφρονούντες και συγγραφείς μειονοτικών πληθυσμών).

Ακαδημαϊκή στοχοθεσία

Στόχος του μαθήματος είναι η αποτίμηση της λογοτεχνίας ως πολιτισμικής πράξης από μέρους των συγγραφέων οι οποίοι στέκονται κριτικά και αναστοχαστικά απέναντι στη δική τους κοινωνία.

Γνωστική στοχοθεσία

- Επαφή και εξοικείωση με κείμενα της βουλγαρικής λογοτεχνικής παράδοσης
- Γνώση απέναντι σε καίρια προβλήματα της ιστορίας, της πολιτικής και του πολιτισμού
- Αισθητική καλλιέργεια και ανάγκη στοχασμού μέσα από τη διαδικασία ανάγνωσης και μελέτης λογοτεχνικών και θεωρητικών κειμένων
- Διαμόρφωση και ανάπτυξη κριτικού λόγου τόσο προφορικά με τη μορφή παρουσιάσεων και συμμετοχής στην τάξη όσο και γραπτά με τη συγγραφή σύντομων εργασιών

Μέθοδος διδασκαλίας

Το μάθημα οργανώνεται σε κύκλο διαλέξεων οι οποίες πλαισιώνονται από κριτικές συζητήσεις, ανάγνωση και αναλύσεις κειμένων, προβολή εποπτικού υλικού και τη συγγραφή (υπό επίβλεψη) μίας ερευνητικής εργασίας (8-12 σελίδων), πάνω σε θέμα εγκεκριμένο από τη διδάσκουσα.

Υπολογισμός βαθμολογίας

Ο τελικός βαθμός των φοιτητών/τριων βασίζεται στον συνυπολογισμό της συμμετοχής τους στις συζητήσεις στη διάρκεια του μαθήματος, στις επιδόσεις τους από τις σύντομες εργασίες που καλούνται να παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου και στις τελικές εξετάσεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Π. Ζάρεφ, *Ιστορία της Βουλγαρικής λογοτεχνίας*, Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 1997.
- Τz. Todorof, *Η λογοτεχνία σε κίνδυνο*, Εκδ. Πόλις, Αθήνα 2013.
- J. Kristeva, *Ξένοι μέσα στον εαυτό μας*, Εκδ. Scripta, Αθήνα 2004.
- Τz. Culler, «Λογοτεχνία και πολιτισμικές σπουδές» στο *Λογοτεχνική θεωρία. Μία συνοπτική εισαγωγή*. Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2000, σ. 57-73.
- Γ. Κατσόφσκα-Μαλιγκούδη, *Οι Σλάβοι των Βαλκανίων, εισαγωγή στην ιστορία και τον πολιτισμό τους*, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2004.
- Α. Ιωαννίδου, «Η διαβαλκανική μνήμη στις ιστορικές παραδόσεις της Βουλγαρίας», Περ. Νέα Εστία, XII, Αθήνα 1994, σ. 182-190.
- Β. Γ. Μαραγκός, *Παΐσιος Χιλανδαρινός και Σωφρόνιος Βράτσης. Από την ορθόδοξη ιδεολογία στη διάπλαση της βουλγαρικής ταυτότητας*, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2010.
- Χ.Α. Αλεξόπουλος, *Η λογοτεχνία συνδετικός κρίκος των βαλκανικών λαών*, Εκδ. Παν. Πατρών, 2007.
- Τ. Butler, *Monumenta Bulgarica, A Bilingual anthology of Bulgarian text*, Munich 2005.
- Μ. Σταφύλας, *Βαλκάνιοι συγγραφείς. Βούλγαροι, Σέρβοι, Αλβανοί, Τούρκοι, Ρουμάνοι.*, Εκδ. Βασιλόπουλος Στέφανος Δ., Αθήνα 2006.
- Γ.Д. Гачев, *Национальные образы мира. Болгария в сравнении с Россией (опыт экзистенциального литературоведения)*. М.: Институт славяноведения РАН, 2007.
- Γ.Д. Гачев, *Българският Космо-Психо-Логос (по Христо Ботев)*. (Българският Космо-Психо-Логос) (на болг. яз.). София: Захарий Стоянов, 2006.

Λογοτεχνικά κείμενα εργασίας

Παΐσιος Χιλανδαρινός, *Σλαβοβουλγαρική ιστορία*, Εκδ. Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2003.

Ιβάν Βάζοβ, *Κάτω από το ζυγό*, Εκδ. Ποσειδώνας, Αθήνα 1977.

Ελίν Πελίν, *Νουβέλες και διηγήματα*, Εκδ. Ποσειδώνας, Αθήνα 1978.

Αλέκο Κωνσταντίνοβ, *Ο Μπάϊ Γκάνιο*, Εκδ. Ποσειδώνας, Αθήνα 1973.

Τσουντομίρ, *Δεν είμαι απ' αυτές*, Εκδ. Βίον, Φιλιππούπολη 2009.

Βουλγαρικά διηγήματα και νουβέλες, Εκδ. Ελευθερουδάκης, Αθήνα 1960.

Τ. Τοντορόβ, *Ο φόβος των βαρβάρων*, Εκδ. Πόλις, Αθήνα 2009.

Τ. Τοντορόβ, *Ο εκπατρισμένος*, Εκδ. Πόλις, Αθήνα 1999.

Ι. Ραντίσκοβ, *Το εύηχον σκεύος*, Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1999.

Αναλυτική περιγραφή

Μάθημα (1)	Επισκόπηση των βασικών εννοιών και θεωριών σχετικά με την πολιτισμική κριτική της λογοτεχνίας
Μάθημα (2)	Εισαγωγή στην ιστορία της βουλγαρικής λογοτεχνίας του 19 ^{ου} αιώνα
Μάθημα (3)	Εισαγωγή στην ιστορία της βουλγαρικής λογοτεχνίας του 20 ^{ου} αιώνα
Μάθημα (4)	Τα στερεότυπα της ιστορικής συλλογικής μνήμης σε κείμενα του Ι. Βάζοβ, Π. Σλαβέϊκοβ, Ε. Στάνεβ
Μάθημα (5)	Αναπαράσταση στοιχείων της εθνικής ταυτότητας σε κείμενα των Ι. Βάζοβ, Χ. Μπότεβ, Λ. Καραβέλοβ, Ε. Πελίν, Ν. Βαππσάροβ
Μάθημα (6)	«Η γεωγραφία της ετερότητας» – απεικονίσεις του διαφορετικού, του ξένου και του περιθωριοποιημένου σε κείμενα των Ι. Βάζοβ, Ε. Πελίν, Τσουντομίρ, Ι. Γιόβκοβ, Α. Κωνσταντίνοβ
Μάθημα (7)	«Η μνήμη των γεύσεων» – η γαστρονομική ταυτότητα των βουλγάρων σε κείμενα των Λ. Καραβέλοβ, Τσουντομίρ, Ε. Κανέτι
Μάθημα (8)	«Η σύγκρουση των πολιτισμών» σε λογοτεχνικά και θεωρητικά κείμενα του Τ. Τοντορόβ
Μάθημα (9)	Ο «μαγικός» κόσμος του Ι. Ραντίσκοβ – το πραγματικό, το φαντασιακό και το συμβολικό στη συλλογή διηγημάτων «Το εύηχον σκεύος»
Μάθημα (10)	Λογοτεχνία και μετανάστευση – ταξίδι, εθνικότητα και παγκοσμιοποίηση σε κείμενα των Α. Κωνσταντίνοβ, Ι. Τραγιάνοβ, Τ. Τοντορόβ
Μάθημα (11)	Κινηματογραφική μεταφορά έργων βουλγαρικής λογοτεχνίας – διακειμενικές σχέσεις, αισθητικές και νοηματικές αποκλίσεις, κριτικές. (Προβολή ταινίας)
Μάθημα (12)	Παρουσίαση εργασιών των φοιτητών
Μάθημα (13)	Παρουσίαση εργασιών των φοιτητών.